יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

47056771-7	20.03.2015	הארץ - תרבות וספרות	עמוד 3	1	16.88x37.16
מוזיאון תל אביב לאמנות - 85111					

עוצם עין אחת | עוזי צור

עם הראש בקיר

אבנר בן גל, עור ועצמות מנסר אסבסט ומביא הרס על השמים ועליו, 2015, קטע צילום: עוזי צור

אבנר בן־גל, "Skinny Returns to Asbestos", גלריה Tempo Rubato, יפו

יש להתחיל בזה שאבנר בן־גל הוא אחד המחוננים ובעלי העוצמה בקרב בני דור הבי־ניים העכשווי באמנות הישראלית. כל חשי־פה של יצירתו מעוררת עניין, ולכן גם רף הציפייה והביקורת גבוה יותר.

תערוכת היחיד של בן־גל במוזיאון תל אביב ב־2009 סבלה מלאות ועייפות חומר (כנגד תערוכתו הזכורה לטוב בסדנאות האמנים בתל אביב ב־1998), שאליהן נוספה אצירה מדוללת במיוחד.

בתערוכתו הנוכחית, בחלל הגלריסטי הסוגר עליו, נדמה שבן־גל מטיח שוב ושוב את ראשו בכל הכוח כנגד הקיר בניסיון אוב־דני לפרוץ את המבוי הסתום שאליו נקלע הציור שלו. זהו תהליך מתמשך ומתמשך עד שההטחה כנגד הקיר המסרב להישבר נהפכת למצב קיומי של אנרגיה המתפר־צת קדימה בעוצמה אך נהדפת אחורה שוב ושוב. מין מצב של זעזוע־מוח, שבו, לעתים, בין השברים יש פרצים מפתיעים של הזיה חלומית סהרורית. נדמה לי שזהו שלב ביניים לא אחיד ביצירתו של בן־גל, ואחרי שלבסוף ייבקע הקיר אני מאמין שיתחיל השלב הבא, שיהיה בשל ונשכני יותר.

בניגוד לרובן המכריע של התערוכות ב־Tempo Rubato שעבדו כגוף אחד, תערוכתו של בן־גל לא ממש מתפקדת כגוף יצירה. כל ציור כמו מופקר לעצמו. הציור שאולי יותר מכל האחרים מסמל את ההטחה הנשנית בקיר הוא "אין לי ראי # 1", שבו מצע הציור נקרע כמה פעמים מרוב מאמץ, ובאחד הקרעים (השברים) מציצה מהעבר השני עין לא־אנושית כחלחלה, כמו עין הלוויתן שנגלתה ממעמקים לאחאב ב"מובי דיק" של מלוויל.

הציור עצמו נדמה לחורבות אורבניות של עיר לילית שבה הבלחות של אורות ניאון לבנים וצבעוניים מצליפות בעלטה, על בתי כלא שסורגיהם כולאים עשן לבן של מזרונים מעשב־ים שהוצתו, שאריות אנוש חרוכות, שקעים של אברי הגוף שחבטו בבד בניסיון להימלט. לפנינו אקספרסיוניזם שכוחו דווקא בלקוניות החריבה שלו.

מנגד מצוי הציור "אין לי ראי # 2", המפ־תיע ביופיו האנטי בן־גלי. רואים בו דג מרק־שגאלי כמעט, דג זהב שגופו הדגי הוא מקשה חמקמקה של קרח ואש, השט לו על פני מרקם המצויר ברטט אין סופי של מים על פני אש, כשעינו היחידה של הדג מבליחה ביניהם וקו־רעת את קרומי הפואטיקה המאטיסית.

הציור, "חבריו הטובים של עור ועצמות", מתרחש בנופי אסבסט כפוריים, שבין שטוח לעומק מרומז, שבין מופשט לפיגורטיביות סהרורית קפואה, כמדבר שהוכה בחורף עד ונעלמו ממנו החום והצבעים ונותר מרבד עשיר ונוקשה משהו של אפורים ונגיעות מעטות, חדות, של צבע. זהו חיזיון אניגמטי מתוך מיתוס בן־גלי, שבקידמתו ניצב אביר בעל שער צמרי כשלג, תווי פניו הזעירים הכהים נדמים לחרכים הנחרצים בפנים, הוא כורע תחת משא השריון שלגופו. האביר אוחז במגן עגול, המשמש כמוקד לציור כולו, שמהיקפו מתפתלות קרניים בודדות ומעל כתפו מיתמר קקטוס מסורק בקווים אדומים (יותר סמל גרפי של קקטוס מקקטוס). מנגד, שועט מתוך הערפל אל האביר בית, או קטר, בעל חלקי פנים סרוקים כשריד מסיפור ילדים שסטה ממסלולו.

אבנר בן גל, אין לי ראי 2'#, קטע
צילום: עוזי צור

הציור "עור ועצמות מנסר אסבסט ומביא הרס לשמים ולעצמו" הוא מפולת של שברי דימויים מהאפוס הבן־גלי בלבן דמוי קרח על פני מצע שחור המשמש לו כתש־ליל, ומלווה ברקמה רופפת של חוטי צבע הנבלעת ומפציעה מבעד למעטה הכפורי. זו עבודה שיש בה המתח הבסיסי האופייני לבן־גל, בין הרישום הגרפי הקווי לבין הציוריות הכתמית, והשניים נטמעים זה בזה ומקיאים זה את זה לחילופין. את הציור מפלח מין גזע, או עמוד שדרה, שבאמידיו נלכדה דמותו של לוחם ספרטני מזוקן וחשוף צלעות, ומנגד מגיח הרג השגאלי כטורף מורעב הנוגס בעין הסתומה של מסכת אליל מבועתת, ואולי דיוקן עצמי, פרופיל בקו צהוב מסתלסל של מין חכם יהודי חבוש מצנפת מתחדד על פני השחור ומחלל מבעד לדוק הסידני.

את הציורים מלווה פסקול חשאי, ושמו "אין לי ראי", המשדר מלנכוליה כמו נוס־טלגית. בן־גל נוהם בו ושואג ומתחנן כנגד הקירות הסוגרים עליו מתחת למפולת של צלילים חשמליים כבדים, ולתוכם מתגנב שירו של ז'אק ברל "אהבה בת עשרים", מל־ווה בקולה הנחנק של חצוצרה גוססת.

תערוכתו של ניר עברון, "שלוש מכ־פלות", שאצר ד"ר ניסן פרז בבית האמנים בירושלים, זכתה בפרס לאמנות חזותית ע"ש מירון סימה לשנת 2015. בתערוכה שלוש סדרות ואגע רק באחת מהן, "סף, 2015", שמתרחש בה מעשה קסם פשוט המצליח להפיק יופי מפתיע.

זו שורה של צילומי שחור־לבן, שכל אחד מהם מורכב מחשיפות כפולות מאתרי־בנייה "ירושלמיים" המצופים באבן. הצילומים מצליחים להמחיש את שלב הרפאים, שלב ה"סף", של המבנים הריקים שלפני מעבר דיירים העתידיים: התחלה הטומנת בחובה כבר את נבואת הסוף, את העזיבה והחורבן העתידיים.

שורת המראות המורכבים (כציוריו של קופפרמן) נעשו בתהליך מתמשך החוזר על עצמו של חסימות ופתיחות של הנוף, של הנראה, המשלימות וסותרות אלו את אלו במנעד מוסיקלי מעורר השראה. היופי נובע מאיזו הרמוניה קלאסית, זרה, כמעט אירי־פית, שעברון כמו כופה על תבניות הבנייה והנוף המקומיים הסוררים, קשי העורף, הלא מתפשרים, שכמו מתרצים למעשה הקסם הפשוט הפוסט־צילומי של עברון ופותחים את נשמתם המוארת והרכה יותר.

הצילומים מציגים כעין "פעילות על טבעית" של מרכיבי הבנייה, המבנים החו־שפים את חייהם החשאיים היפהפיים בטרם יחדרו לחיות ביניהם הבעלים העתידיים הזמניים. למשל: זוג צינורות אנכיים, נמוך וגבוה, מזדקרים בטבורו של חדר מצופה אבן הנפתח באופן לא צפוי משני עבריו כספינה אל רמזי הנוף, שהקומפוזיציה שהרכיב עברון מהם היא בעלת יופי הרמוני קלאסי מפתיע.

בקומת הבניסה של בית האמנים הירו־שלמי מוצג הווידאו "האם הקדושה" של גילי לביא באצירתה של שרון בלבן, אפוף אינטימיות נשית, כחלק מסדרת "נדבך". זהו מעגל חיים ופולחן של מסדר נזירות דמיוני המתרחש בין כותלי האבן של מנזר רטיס־בון הממשי, השוכן בהמשכו של אותו רחוב. זהו מסדר שנזירותיו עטויות כיפות לבנות, כגלגולה הבתולי של כיפה אדומה, נשבעות עם הצטרפותן למסדר שבועת אמונים נצחית לאמן המתה, כל אחת לאם הפרטית שלה ולא לאם האלוהים!

ואז מתחיל מחזור אין סופי של טקסים ומטלות. בווידיאו של לביא הוא נהפך למ־חול של יחסי־כוחות הרמוניים להפליא בין שש הנזירות הצעירות ובינן לבין קטעים ממוסגרים של תפנימים וחצר האבן של מנזר רטיסבון. לביא מצליחה לבנות מעגלים של יופי הרמטי, קלסטרופובי כמעט, הנפרצים רק פעם אחת, כאשר הפריים נפתח אל ים פתוח שעל גליו מתערסלת סירת דייגים קטנה שבה חותרת הגיבורה, זו שהצטרפה אחרונה למסדר, מתרחקת אל האופק. אך אז היא חוזרת אכולת חרטה אל מעגלי השיג־רה בין חומות האבן, אל אחותן הנשים שהיא פגיעה ונוקשה כאחת.

זהו וידאו שאין בו אפילו קמצוץ אחד של גשמיות ישראלית, אלא כולו הוד קדושה זרה, ירושלמית.